

(Kvasi)biologi eller psykologi?

To forskere på Psykologisk institutt, NTNU, forsøker å forklare komplisert menneskelig adferd med hormonpåvirkning i fosterlivet.

TEKST

Ragnar Kværness

PUBLISERT 2. november 2016

FORSKNINGSKRITIKK

ARTIKKELEN «Hva er verst? Sex eller følelser» på nettstedet Gaysir.no 14. september, om pågående forskning om sjalusi og kjønn, gjorde meg bekymret for det faglige nivået på Psykologisk institutt, NTNU. Dessverre fikk jeg bekymringen bekreftet da jeg gjorde et søk på forskerne og instituttet. Førsteamanuensis Mons Bendixen og professor Leif Edward Ottesen Kennair, begge psykologer, sistnevnte sågar tidligere leder for Psykologisk institutt, driver forskning der de forsøker å forklare komplisert menneskelig adferd med kjønnshormoner i fosterlivet.

Prosjektet tar utgangspunkt i en amerikansk undersøkelse som viser at heterofile menn generelt reagerer sterkere på seksuell utroskap enn både kvinner, uavhengig av seksuell legning, og homofile menn. Riktignok er Bendixen og Kennair innom den mest opplagte forklaringen på hvorfor det er slik: Heteroseksuell aktivitet, også i form av utroskap, kan faktisk føre til barn. Og hvis kvinnen i et heteroseksuelt forhold også har sex med andre menn, kan ikke den mannlige parten være sikker på om barna er hans. Gitt et slikt perspektiv, bør man kanskje ikke ha så mye empati for å forstå at en mann i et heteroseksuelt forhold blir mer opptatt av seksuelt enn emosjonelt utroskap?

Men for Bendixen og Kennair er visst ikke det enkle det beste. Via mildt sagt rigide oppfatninger om hva maskulinitet og femininitet innebærer, går de bort fra sitt eget fag, psykologi, og søker forklaringer i (kvasi)biologien.

Det er nemlig, ifølge Bendixen og Kennair hypoteser, maskulinisering eller feminisering av hjernen som er det avgjørende spørsmålet for hva slags utroskap den enkelte opplever som verst. Og den prosessen skjer i fosterlivet via utskilling av kjønnshormoner, skal vi tro trondheimsforskerne.

Åpenbart har de ikke fått med seg at den tradisjonen dette bygger på, der blant annet angivelige likheter mellom hjernen til heterofile kvinner og homofile menn står sentralt, for lengst er tilbakevist. Og at denne «biologistiske» tradisjonen i dag får oppegående biologer til å rødme.

Og hvordan mener de to forskerne at femininitet og maskulinitet viser seg? Ifølge intervjuet med Bendixen viser dette seg ved yrkesvalg, grad av empati (feminint) og «fascinasjon for teknikk og systematisering» (maskulint). Og dette mener de altså kan spores tilbake til kjønnshormoner i fosterlivet. Tror Bendixen og Kennair at det faktisk at flertallet av dagens unge fedre i Norge faktisk viser empati ved å trille barnevogn og ta ut pappaperm, skyldes hormonhermere som har påvirket dem i fosterlivet og gjort dem mindre mandige?

Akkurat det virker det som de to forskerne tror har skjedd med homofile menn. For å få forskningen sin til å gå opp definerer de homofile menn, uten videre begrunnelse, som feminine – ut fra kriteriene over. Og skulle den hypotesen bli bekreftet, er det altså hormoner i fosterlivet som er årsaken. Som Bendixen konstaterer om homofile menn uten noen form for dokumentasjon i intervjuet i Gaysir: «De er mer orienterte mot parforholdet, som er mer i tråd med hvordan en feminin hjerne tenker.»

Sittende regjering har som uttalt mål å fremme forskning. Det er bra. Men da må forskningen baseres på metodekritikk og -forståelse, ikke en blanding av fordommer og misforståelser av andres forskning og fag.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 53, nummer 11, 2016, side 932

TEKST

Ragnar Kværness, psykologspesialist med privat praksis i Oslo